Türk Fizyolojik Bilimler Derneği
e-bülten

İletişim: info@tfbd.org.tr *Sayı: 5 (Ocak-Şubat-Mart 2013)*

Beşinci Sayımızdan...

Fizyoloji Ailesinin Değerli Üyeleri;

2013 yılının ilk üç ayını kapsayan beşinci sayımızda, bu döneme ait haberlerin yanı sıra, bir makale ile iki yeni bölüm bulacaksınız.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. Cafer Marangoz, geçen yıl düzenlenen 38. Ulusal Fizyoloji Kongresi'nde bizlere yeni yüksek öğretim yasa tasarısı ile ilgili görüşlerini sunmuştu. Süre itibariyle, sunum sırasında Cafer Hoca'nın görüşlerinin ancak bir kısmını dinleyebilme şansı bulmuştuk. Bu sayımızda yer alan makalede, yeni yasa tasarısı ile ilgili görüşlerin tamamını bulabilirsiniz. Prof. Dr. Cafer Marangoz'a bu katkısı için teşekkür ederiz.

Bu sayımızdan itibaren, bir fizyoloji anabilim dalını ve ayrıca bizler üzerinde çok emeği olan, Türkiye'de fizyolojinin bugünlere gelmesinde değerli katkıları olan değerli bir hocamızı sizlere -özellikle de genç meslektaşlarımıza- tanıtmayı amaçlıyoruz.

'Bir Anabilim Dalı' bölümüne konuk ettiğimiz ilk anabilim dalı, kuruluşundan bugüne Türk Fizyolojik Bilimler Derneği'ne ev sahipliği yapmış olan Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı. Bu bölümün hazırlanmasındaki katkılarından dolayı Prof. Dr. Demet Tekin'e teşekkür ederiz.

Beşinci sayımızın 'Bir Portre' bölümünde yer verdiğimiz öğretim üyesi ise, ülkemizde fizyolojinin gelişmesine pek çok katkıları olan Prof. Dr. Meliha Terzioğlu. Kendisini bu vesile ile bir kez daha anıyoruz. Bu bölüme katkıda bulunan Prof. Dr. Levent Öztürk'e de teşekkür ederiz.

Sonraki sayılarda yer almasını istediğiniz makalelerinizi ve 'Bir Anabilim Dalı' ve 'Bir Porte' bölümleri için öneri ve katkılarınızı bekliyoruz. Saygılarımızla...

TFBD Yönetim Kurulu

Haber

Yeni Fizyoloji Anabilim Dalı: Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi

Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı kuruldu ve başkanlığına daha önce aynı üniversitenin Sağlık Yüksek Okulu'nda görev yapan Yard. Doç. Dr. Sayad Kocahan atandı.

Halen Malatya İnönü Üniversitesi'nde eğitim gören Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin 2013-2014 eğitim yılından itibaren Adıyaman'da eğitime başlaması planlanıyor.

TFBD Çalışmaları

Kongre Düzenleme Yönergesi

Derneğimizin 14 Ocak 2012 tarihinde yapılan 1. Genişletilmiş Yönetim Kurulu Toplantısı'nda, derneğin ve üyelerimizin öncelikleri göz önünde bulundurularak altı adet çalışma grubu oluşturulmasına karar verilmişti. Bu gruplardan biri olan **Kongre ve Sempozyumlar Çalışma Grubu**, Prof. Dr. Nevzat Kahveci koordinatörlüğünde yürüttüğü çalışmalar sonrasında "Kongre Düzenleme Yönergesi"ni hazırladı.

Hepimizin ortak hedefi, neredeyse kırk yıldır düzenlenen ulusal kongrelerimizin bilimsel düzeyini arttırmak, başta genç meslektaşlarımız olmak üzere hepimizin bilgi, görgü ve deneyimlerini arttıran toplantılar haline gelmesini sağlamak. Kongreler aynı zamanda senede bir kez de olsa ailemizin bir araya geldiği ve aramıza yeni katılan meslektaşlarımızla tanışma fırsatı bulduğumuz sosyal ortamlar olma özelliğini de taşıyor.

Çalışma grubu tarafından hazırlanan ve TFBD Yönetim Kurulu'nun 02/02/2013 tarih ve 2 nolu kararı ile yürürlüğe giren **Türk Fizyolojik Bilimler Derneği Kongre Düzenleme Yönergesi**'nin hem derneğimizin kurumsallaşması açısından önemli bir adım olduğunu düşünüyor, hem de kongrelerimizin bilimsel ve sosyal açıdan daha iyi düzeylere gelmesine yardımcı olacağını umuyoruz. Yönergeyi daha da geliştirmek için katkı ve desteklerinizi de her zaman bekliyoruz. Yönergeye Derneğimizin www.tfbd.org.tr adresindeki web sitesinde [Belgeler] menüsü altından ulaşabilirsiniz.

Bildiri Gönderme Kuralları

Kongre ve Sempozyumlar Çalışma Grubu tarafından hazırlanan bir başka belge de, Kongre Düzenleme Yönergesi'nin eki niteliğinde olan **Türk Fizyolojik Bilimler Derneği Bildiri Gönderme Kuralları**.

Kongrelerimizin bilimsel açıdan daha verimli ve yararlı olması amacıyla hazırlanan kurallara da yine Derneğimizin www.tfbd.org.tr adresindeki web sitesinde [Belgeler] menüsü altından ulaşabilirsiniz.

Genç Araştırıcı Ödülü

Derneğimizin, ülkemizde araştırma yapan genç fizyologları desteklemek ve özendirmek amacıyla uzun yıllardır devam ettirdiği Genç Araştırıcı Ödülü uygulamasının başvuru şartlarında TFBD Yönetim Kurulu kararı ile bazı değişiklikler yapıldı.

Genç fizyologları kaliteli yayınlar yapmaya özendirerek hem kendi akademik gelişimlerini, hem de bilime katkılarını daha iyi bir düzeye getirebilmek amacıyla yapılan yeni düzenlemeye Derneğimizin www.tfbd.org.tr adresindeki web sitesinde [Belgeler] menüsü altından ulaşabilirsiniz.

TFBD Çalışmaları (devam)

TFBD Bilim Kurulu

Fizyoloji alanındaki bilimsel faaliyetleri düzenlemek ve geliştirmek amacıyla, **TFBD Bilim Kurulu** oluşturulmasına karar verildi. Bu amaçla Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan yönergeye göre, Bilim Kurulu'nun şu işlevleri yürütmesi öngörülüyor:

- Ulusal Fizyoloji kongrelerinin bilimsel programını hazırlamak, kongre için yapılan bildirileri değerlendirmek.
- Genç Araştırıcı ödülü başvurularını değerlendirmek.
- Türk Fizyoloji alanının bilimsel standartlarını yükseltmek için gerekli her türlü planlama ve önerileri oluşturmak, akademik yükseltmelerde alana özgü ölçütleri belirlemek.

Bilim Kurulu'nun kongreler ile ilgili görevlerinin 2014 kongresinden sonra başlaması ve 2013 kongresinde gerekli düzenlemelerin Yerel Düzenleme Kurulu tarafından belirlenen bilim kurulu tarafından yapılması öngörüldü.

Tüm değerli üyelerimizi Bilim Kurulu'na katılmaya davet ediyoruz. Bilim Kurulu yönergesi ve kurula başvuru koşullarına Derneğimizin www.tfbd.org.tr adresindeki web sitesinde [Belgeler] menüsü altından ulaşabilirsiniz.

Kongreler

Türk Fizyolojik Bilimler Derneği
39. Ulusal Fizyoloji Kongresi
TFBD'39 - Ankara
Hacettepe Üniversitesi
10 - 14 Eylül 2013

11. Ulusal Sinirbilim Kongresi
28 Nisan - 1 Mayıs 2013

Ege Üniversitesi, İzmir
www.ulusalsinirbilimkongresi2013.org

10th World Congress on Neurohypophysial Hormones
(WCNH 2013)

Bristol, England
15 -19 July 2013

www.vasopressin.org

IUPS 2013
21–26 July 2013 Birmingham, UK

TFBD Üye Veritabanı Güncelleme Çalışmaları

Dernekler Müdürlüğü'nün Derneğimiz'de yaptığı denetleme sonucunda, üyelerimizin noter onaylı Üye Kayıt Defteri'ne kaydedilmesinin zorunlu olduğu bildirildi. Bu aşamada üyelerimizin güncel bilgilerinin gerekliliği ortaya çıktı. Bununla birlikte, birçok üyemize ait güncel bilgiler TFBD belgeleri arasında bulunamadı. Diğer yandan, üyelerimizle geçen yıla kadar iletişim kurduğumuz yahoo e-posta grubunun güncelliğini kaybettiği ve derneğimizle ilişkisi olmayan kişilerin gruba üye olduğu, buna karşın pek çok üyemizin de gruba dahil olmadığı saptandı. Tüm bunların sonucunda TFBD Yönetim Kurulu tarafından üye güncelleme çalışmaları başlatıldı. Yaklaşık bir yıl önce başlatılan bu çalışmalar üç aşamada gerçekleştirildi:

1- Öncelikle tüm Türkiye'deki fizyoloji anabilim dalları ile fizyologların çalışma olasılığı bulunan yüksek okullar ve diğer kurumlar ile iletişim kurulmaya çalışıldı ve bu birimlerde görev yapan fizyologların güncel iletişim bilgileri toplandı.

2- Toplanan iletişim bilgileri içinde yer almayan üyelerimizin isimleri web sitemizde ilan edildi ve bu sayede bir kısım üyemize daha ulaşıldı.

3- Toplanan bu bilgilerden sonra dernekler yasasının da bir gereği olarak vefat eden saygıdeğer büyüklerimiz ile hiç bir iletişim bilgisine ulaşamadığımız kişiler üye kaydından düşülerek güncel üye listesi oluşturuldu.

Oluşturulan bu güncel listeye Derneğimizin www.tfbd.org.tr adresindeki web sitesinin [Üyelik] menüsü altından ulaşabilirsiniz.

Üyelik bilgilerinizde eksik veya yanlışlık varsa, info@tfbd.org.tr adresine bir e-posta gönderebilirsiniz.

Tüm çabalarımıza rağmen hiç bir şekilde iletişim bilgilerine ulaşamadığımız ve bu nedenle yasal zorunluluktan dolayı üzülerek üyelikten çıkardığımız meslektaşlarımız ise, web sitemizdeki [Üyelik] bağlantısı altında yer alan [TFBD Üyesi Olmak İstiyorum] sayfasındaki bilgileri kullanarak tekrar üyelik başvurusu yapabilirler. Anlayış ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

TFBD Yönetim Kurulu

Genç Araştırıcı Ödülü

Genç Araştırıcı Ödülü başvuru ve değerlendirme koşulları yeniden düzenlendi

Başvuru tarihleri: 1 Mayıs - 1 Haziran 2013

Detaylar için: www.tfbd.org.tr / Belgeler / Genç Araştırıcı Ödülü

Temel Tıp Bilim Dernekleri Platformu (TTBDP) Çalıştayı

Kayseri Erciyes Üniversitesi Genom Merkezi
20 Ocak 2013

Türk Anatomi ve Klinik Anatomi Derneği tarafından 18-20 Ocak 2013 tarihlerinde Kayseri'de yapılan "Anatomide Lisansüstü Eğitim" konulu 'Anatomi Günleri 2013' toplantısı kapsamında 20 Ocak 2013 tarihinde Temel Tıp Bilim Dernekleri Platformu (TTBDP) Çalıştayı düzenlendi. TTBDP üyesi derneklerinin yönetim kurulu temsilcilerinin davet edildiği toplantıya Derneğimizi temsilen Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nevzat Kahveci katıldı.

Tıp Dekanları Konseyi Başkanı ve ev sahibi Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Muhammet Güven, Pamukkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hüseyin Bağcı, Üniversitelerarası Tıp Sağlık Eğitimi Konseyi Başkanı Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Solak, Erciyes Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fahrettin Keleştimur, YÖK Genel Kurul Üyesi Prof. Dr. Sait Bilgiç, Türk Anatomi ve Klinik Anatomi Derneği Başkanı Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Muzaffer Şeker, Türk Histoloji ve Embriyoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. Şahin Sırmalı, Türk Biyofizik Derneği Yönetim Kurulu adına Prof. Dr. Nuhan Purali, Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti Derneği adına Prof. Dr. A. Bülent Sümerkan, Biyoistatik Derneği Yönetim Kurulu adına Prof. Dr. Ahmet Öztürk, Türkiye Parazitoloji Derneği Yönetim Kurulu adına Prof. Dr. Suleyman Yazar ile platform üyesi derneklerin çok sayıda yönetim kurulu üye ve temsilcisinin katıldığı çalıştayda ortak sorunlar paylaşıldı.

Toplantının başlıca gündem maddeleri ise şunlar oldu:

* Türkiye de üniversitelerimizin tıp fakültelerinde verilen tıp eğitimi niteliğinin yükseltilmesi ve standartizasyonunun sağlanması,
* Öğrenci kontenjanlarının mantıklı bir kapasite hedeflenerek ve her koşulda nitelik ön sırada tutularak sınırlanması gerektiği,

* ÇEP'in mutlaka uygulanması, müfredat bütünlüğünün oluşturulması ve klinik bilimlerle koordinasyonun sağlanması,
* Temel tıp bilim dallarının klinik bilimlerden ayrıştırılma çabalarına engel olunması,
* TUBİTAK, BAB ve Teknoloji Geliştirme Merkezlerinde temel tıp öğretim üyelerimizin öncelikli paydaş olarak yer almalarının sağlanması,
* Tıpta Uzmanlık Sınavlarındaki uzmanlık kadrolarının korunmaları ve bu çerçevede uzmanlık eğitimi ve doktora eğitiminin farklı disiplinleri barındıracak şekilde en nitelikli seviyede birlikte sürdürülmesi,
* ÖYP uygulamalarının netleştirilmesi,
* Tam Gün uygulamasında eğitim ile ilgili kaynak yaratılamaması sorununun acilen giderilmesi,
* Ek Ders uygulamasının yerine adil ve sürekli bir tazminat ödenmesinin sağlanması,
* İleriye dönük gerekli öğretim üye sayılarının belirlenmesi ve buna uygun projeksiyon çıkarılması.

Mezuniyet Öncesi Tıpta Fizyoloji Öğrenme Hedefleri

Ülkemizde sayıları gittikçe artan tıp fakültelerinin, tıp eğitimi müfredatına yaklaşımlarının hem yöntem olarak hem de içerik olarak oldukça farklılıklar gösterdiği hepimiz tarafından bilinmekte. Birbirinden çok farklı yaklaşımlar ile verilen tıp eğitiminin çok önemli bir parçası olan fizyolojide "mutlaka bilinmesi gereken" konuların eksik kalmaması, birbirine yakın olması gerektiğinden yola çıkarak, Derneğimiz bünyesinde çalışan ***Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Komisyonu***, ülkemizdeki tıp fakültelerine yol gösterebilecek, fizyoloji öğrenim hedeflerinin belirlenmesi çalışmasını tamamladı.

Yapılan ardışık toplantılar sonucu, fizyolojinin öğrenim hedeflerini oluşturmak için Derneğimizin de üyesi olduğu FEPS tarafından 2009 yılında yayınlanmış olan "End-terms Medical Physiology" çalışmasının kaynak olarak kullanılmasının uygun olduğu görüşüne varıldı. Ayrıca belirlenecek fizyoloji öğrenim hedeflerinin Ulusal Çekirdek Eğitimi Müfredatı çerçevesinde ortaya konan "Hastalık-Durum-Semptom" listesi ile ilişkilendirilmesinin de bu çalışma sırasında yapılmasına karar verildi. Böylece fakültelerin müfredatlarını düzenlerken klinik stajlar ile dikey entegrasyonun verimli bir şekilde yapılması da hedeflendi.

Bu çalışmada emeği geçen, başta grup koordinatörü Prof. Dr. Ümit Kemal Şentürk olmak üzere, aşağıda isimleri alfabetik olarak verilen çalışma grubu üyelerine teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Ayşen Erdem
Prof. Dr. Filiz Basralı
Prof. Dr. İlgi Şemin
Prof. Dr. Kubilay Uzuner
Prof. Dr. Melek Bor-Küçükatay
Doç. Dr. Meltem Tuncer
Prof. Dr. Metin Baştuğ
Doç. Dr. Nuran Ekerbiçer Aladağ
(Koordinatör) Prof. Dr. Ümit Kemal Şentürk

Öğrenim Hedefleri Listesine Ulaşmak ve Tüm Dosyayı İndirmek İçin:
www.tfbd.org.tr / Eğitim

Bir Portre: Prof. Dr. Meliha Terzioğlu

Derleyen: Prof. Dr. Levent Öztürk
Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Fizyoloji Anabilim Dalı, Edirne
leventozturk@trakya.edu.tr

"Akademik cübbeyi giydiğiniz şu andan itibaren…"

Fotoğraf, Sayın Prof. Dr. Günnur Yiğit'ten alınmıştır.

Tarih: 11 Kasım 1977

Prof. Dr. Meliha Terzioğlu, doçentlik sınavında başarılı bulunarak doçentlik cübbelerini henüz giymiş olan Doç. Dr. Günnur Yiğit ve Doç. Dr. Lütfi Çakar'a sınav sonu konuşmasını yapıyor: "***Akademik cübbeyi giydiğiniz şu andan itibaren, taşıdığınız yükün bilincinde olmalısınız.***" Bu cümle ile başlayan uzun bir nasihatten sonra akademik hayat başlıyordu. Prof. Dr. Meliha Terzioğlu solunum araştırmalarına yaptığı büyük katkının yanı sıra, ülkemizde fizyoloji dalının gelişmesi ve kurumsallaşmasında çok önemli bir rol oynamış, fizyolojide sembol haline gelmiş hocalarımızdan biridir.

"Bilimin tarihi, bilimin kendisidir." Bilim öğrenmek için önce bilim tarihi öğrenmek gerekir. Ne yazık ki, sözlü bir geleneğin temsilcileri olarak Batı ile karşılaştırıldığında çok fazla yazılı tarihimiz yok. Bu noktadan hareketle, Dernek Bülteni'nde zaman zaman hem fizyoloji tarihini hatırlamak hem de saygıdeğer hocalarımızı anmak amacıyla yazılara yer vermek istedik.

Elbette, ilk sırada başlanabilecek isimlerden biri oldu, Prof. Dr. Meliha Terzioğlu. Ben kendisini 1995 yılı Ocak ayı sonunda tanıdım. O tarihte, sürdürdüğüm mecburi hizmet görevimi tamamlamış ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı'nda asistan olarak çalışmaya başlamıştım. Prof. Dr. Meliha Terzioğlu emekli olmasına rağmen kürsüye düzenli olarak geliyor ve tüm akademik çalışmalara katılıyordu. İlk dikkatimi çeken özelliklerinden biri son derece düzenli ve tertipli olmasıydı. Giyimine dikkat ederdi; kırmızı ekose eteği, bluzu ve duruşu ile bir İstanbul hanımefendisiydi ve etrafındakilere bu yönüyle de örnek olurdu.

Ne yazık ki, Prof. Dr. Meliha Terzioğlu ile uzun süre çalışma imkanı bulamadım, çünkü ben Cerrahpaşa'da göreve başladıktan birkaç ay sonra 15 Mayıs 1995'te hocamızı kaybettik. Bu nedenle, Prof. Dr. Meliha Terzioğlu hakkında belki de en son yazacak kişilerden biriyim ve hocamızı daha yakından tanıyan öğrencilerinin affına sığınıyorum. Ancak, çok sevgili hocam Prof. Dr. Günnur Yiğit'ten bana aktarılan fotoğrafı paylaşma arzusu beni böyle bir yazı kaleme almak yönünde cesaretlendirdi. Bu fotoğrafın bize anlattığı çok şey var. Hemen sayabileceklerim şöyle: **hocaya saygı, meslektaşına sevgi, yardımlaşma, muhabbet, alın teri, çok çalışma, gurur, alçakgönüllülük ve bağlılık**. Hocanın gözlerinde, her iki öğrencisine duyduğu sevgi ve başarılarının gururu okunuyor, ama işin ciddiyetini göstermek için o sevinci sanki adeta içten yaşıyor.

Bu fotoğrafa baktıkça bir geleneğin ve usta-çırak ilişkisinin parçası ve uzantısı olarak kendime de pay çıkarıyorum. Çünkü benim danışman hocam Prof. Dr. Lütfi Çakar, ve kendisinden çok şey öğrendiğim ama en çok da öğrencileri sevmeyi öğrendiğim hocam Prof. Dr. Günnur Yiğit bu karede bir bayrağı devralıyorlar. Dünya'da deneysel tıbbın kurucusu olarak kabul edilen Claude Bernard'ın yanında yetişen Şakir Paşa'dan sonra Türkiye'de Kemal Cenap Berksoy ile birlikte fizyoloji eğitiminin temellerini atan Prof. Dr. Hans Winterstein'dan alınan bir bayrak bu. İşte bunun bilincinde olarak hocalarına muhabbetle ve bir gönül bağı içinde baktıklarını ve söylediği sözleri dikkatle dinlediklerini görüyoruz. Ülkemiz, fizyoloji geleneği açısından geçmişinde ve şu anda çok önemli değerlere sahiptir. Kanımca, bu değerlere sahip çıkmak ve bizden sonraki kuşaklara aktarmak da bizim sorumluluğumuzda. Solunum araştırmalarına yaptığı uluslar arası düzeyde katkılarla Prof. Dr. Meliha Terzioğlu da kuşkusuz o değerlerden biridir.

Magna cum laude

Yıl 1938, aylardan Haziran. Yale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Prof. Dr. John Fulton'un danışmanlığında hazırladığı "*The relation of thymus gland to growth in albino rat*" başlıklı doktora tezi ile Ph.D. ünvanını alır Meliha Terzioğlu. Kendisi ***Magna cum laude*** derecesi ile programı tamamlamıştır. Akademik başarıların derecelendirilmesinde pek çok ülke, bir gelenek olarak Latin onursal dereceleri kullanmaktadır.

En yaygın kullanılanları şöyle sıralanabilir: ***Cum laude*** (*with honour*), ***magna cum laude*** (*with great honour*) ve ***summa cum laude*** (*with highest honour*). Ülkeden ülkeye değişmekle birlikte başarı olarak ilk %5-10 içinde olanlara ***magna cum laude*** ve ilk %1-2 içinde olanlara ***summa cum laude*** derecesi verilmektedir. Örneğin, Avusturya'da tüm doktora çalışmaları içinde böyle bir derece alma oranı 2500 doktorada 1'dir. Birleşik Devletler'de ise ***magna cum laude*** derecesi genel ölçekte en az %80 ve üzeri başarıyı göstermektedir ve 1880 yılından beri kullanılan bir akademik başarı derecesidir. Böyle bir başarıyı daha öğrencilik döneminde gösteren Prof. Dr. Meliha Terzioğlu'nun bilimsel hayatı da oldukça parlak geçmiştir.

Bir Portre: Prof. Dr. Meliha Terzioğlu (devam)

Prof. Dr. Meliha Terzioğlu'nun Yaşam öyküsü

1915 yılında Soma'da doğan Meliha Cevdet İnay ilköğrenimini de Soma'da tamamladı ve 1926' da girdiği İstanbul Amerikan Kız Koleji'nden 1934'de mezun oldu. Amerika Birleşik Devletleri'nde burslu olarak devam ettiği Wellesley College'da yüksek lisansını tamamladıktan sonra, Yale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Fizyoloji doktorasına başladı. Yale Üniversitesi bursu ile başladığı doktora eğitimini Millî Eğitim Bakanlığı bursu ile tamamlayarak 1938 yılında Ph.D. unvanını kazandı. Aynı yıl yurda dönen Meliha İnay, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Kürsüsüne asistan olarak atandı. Dr. Meliha İnay, 1941 yılında Nazım Terzioğlu ile evlenerek Terzioğlu soyadını aldı. 1942' de ise oğulları Tosun Terzioğlu dünyaya geldi.

Dr. Meliha Terzioğlu 1944 yılında Fizyoloji Doçentlik sınavını verdi, 1949 yılında ise Profesörlüğe yükseldi. 1966-1967 yıllarında İstanbul Üniversitesinde ikinci bir tıp fakültesinin kurulması ile ilgili komisyonlarda görev alarak sonrasında 7 Eylül 1967'de Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin kurulması üzerine bu Fakülteye geçerek Fizyoloji ve Biyofizik Kürsüsü Başkanlığına atandı.

1980 sonrası üniversitelerdeki yeni yapılanma gereği, Prof. Terzioğlu 1982 yılında Temel Tıp Bilimleri Bölüm Başkanlığına ve Fizyoloji Anabilim Dalı Başkanlığına atandı. Bu görevlerini emekli olduğu 1 Ocak 1984 tarihine kadar sürdürdü ve aynı tarihte Fizyoloji Anabilim Dalı'na "Sözleşmeli Profesör" olarak atanarak 1994 yılına kadar burada dersler vermeye devam etti. 1994-1995 Öğretim Yılında Anabilim Dalı'nın Bilimsel Yayınlarını ve Araştırmalarını düzenlemek amacıyla Fahri Danışman olarak görevlendirildi. 1995 yılında Türkiye Bilimler Akademisi Şeref Üyeliğine seçildi. Prof. Dr. Meliha Terzioğlu'nun İstanbul Tıp Fakültesinde asistanlığa başladığı 1938 sonundan itibaren, gerek adı geçen Fakültede gerekse Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde çoğu deneysel çalışma, bir kısmı derleme ve rapor olmak üzere 250 kadar bilimsel yayın yaptı.

Prof. Dr. Meliha Terzioğlu'nun çalışmaları başlıca şu alanları kapsamaktaydı:
1) Solunumun santral ve periferik kontrol mekanizmaları;
2) Yüksekliğe adaptasyon mekanizmaları;
3) Eritropoez kontrol mekanizmaları; renal ve ekstrarenal eritropoitetin salgısı;
4) Hava kirliliği

Meliha Terzioğlu, Türk Fizyolojik Bilimler Derneği'nin üye kütük defterinde 80 numara ile kayıtlıdır. Ayrıca, kurucularından ve 1 numaralı üyesi olduğu Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği'nin 1970'den yılından itibaren 24 yıl boyunca başkanlığını yürüttü. Yurtdışında da pek çok bilimsel derneğin üyesi olan Prof. Dr. Meliha Terzioğlu'nun çeşitli yıllarda üyesi bulunduğu 9 kadar uluslararası dernekte bulunduğu önemli görevler arasında şunlar sayılabilir: NATO-AGARD Aerospace Medical Panel 1963-1967 Türkiye Delegesi; International Union For Physiological Sciences'te Türkiye Delegesi; European Society for Clinical Respiratory Physiology'de 1973-1977 yıllarında Yürütme Komitesi Üyesi; 198l'de Electorial Comittee Üyesi ve 1977-1981 yılları arası İkinci Başkanı.

Prof. Dr. Meliha Terzioğlu'na bilimsel aktivitelerinden ve akademik kariyerindeki başarılarından dolayı çeşitli kuruluşlar tarafından çeşitli yıllarda pek çok ödül ve sertifika verildi. Bunların her biri kendi açısından onur verici olsa da, ülkemiz biliminin tanıtılması ve onurlandırılması bakımından onu en mutlu eden Cambridge International Biographical Center tarafından 1989'da yayınlanan "Foremost Women of Twentieth Century" adlı kitapta yer almasıydı. Çeşitli ülkelerden binden fazla kadının biyografi ve bilimsel aktiviteleri arasında Meliha Terzioğlu da kendine yer bulmuştu.

Öğrenciler için ders kitabı yazımına çok önem veren Prof. Dr. Meliha Terzioğlu, 1953 yılında Ord. Prof. Dr. Hans Winterstein ile birlikte "Fizyoloji Dersleri" adlı kitabı yayınladı. Dr. Winterstein'in emekliye ayrılmasından sonra Terzioğlu kitabı yeni baştan yayına hazırlayarak "Fizyoloji Ders Kitabı" adı altında, 1957, 1974 ve 1980 yıllarında, her seferinde geniş çaplı revizyonlarla yayınladı. Aynı kitabın üçüncü baskısı ise, 1989 yılında yeni baştan düzenlenerek Prof. Dr. Lütfi Çakar ile birlikte yayınlandı.

Meliha Terzioğlu'nun 'Vücut Sıvıları, Kan, Lenfa ve Dolaşım' konularını içeren "Fizyoloji Ders Kitabı II" adlı kitabının ilk baskısı 1978 yılında, genişletilmiş ikinci baskısı ise, "Solunum ve Çevre Fizyolojisi" konularının da ilavesiyle Prof. Dr. Meliha Terzioğlu, Prof. Dr. Günnur Yiğit ve Prof. Dr. Tülin Oruç tarafından 1993 yılında yayınlandı.

Terzioğlu'nun "Fizyoloji Praktikumu" adlı kitabı 3 kez (1943, 1951, 1957 yıllarında) yayınlandıktan sonra 1964 yılında bu kez Prof. Dr. Nuran Gökhan ile birlikte revizyona tabi tutularak yeniden basıldı. Prof. Dr. Meliha Terzioğlu, Prof. Dr. Lütfi Çakar ve Prof. Dr. Günnür Yiğit tarafından yazılan "Fizyoloji Pratik Kitabı"nın ilk baskısı 1982 yılında, ikinci baskısı 1990 yılında, üçüncü baskısı ise 1995 yılında yayınlandı.

Türk Fizyolojik Bilimler Derneği
Resmi Web Sitesi
www.tfbd.org.tr

Bir Anabilim Dalı: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı

Hazırlayan: Prof. Dr. Demet Tekin

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalının akademik hedefi, molekül, hücre, doku, organ sistemleri ve tüm organizma düzeyinde fonksiyonlar üzerine araştırma ve eğitimi desteklemektir. Organizmanın çevresel etkenlere ve fiziksel aktiviteye nasıl yanıt verdiği ve hastalıkların organizmanın tüm sistemlerini nasıl etkilediğinin üzerinde özellikle durulmaktadır.

Fizyoloji Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Morfoloji Yerleşkesi'nde yer almaktadır. 2013 tarihi itibariyle akademik personel sayısı 12, idari personel sayısı 5'tir. Ayrıca 3 tıpta uzmanlık öğrencisi, 2 doktora öğrencisi, 3 yüksek lisans öğrencisi mevcuttur. Tıp eğitimi öğrenci laboratuarları fakülte içinde ortak olup, Anabilim Dalımızda "bilimsel çalışmalar" bölümünde ayrıntılı olarak bahsedilen araştırma laboratuarları yer almaktadır.

Prof. Dr. Metehan Çiçek ve Prof. Dr. Canan Kalaycıoğlu 2010 yılında rektörlüğümüze bağlı açılan Beyin Araştırmaları Merkezinin (BAUM) kurucularındandır. Merkezde, Dr. Kalaycıoğlu'nun sorumluluğunda elektrofizyoloji, Dr. Çiçek'in sorumluluğunda beyin görüntüleme analiz laboratuarı; ayrıca, işlevsel kızılötesine yakın spektroskopi, dilbilim ve biyobanka laboratuarları bulunmaktadır. Şu anda, Dr. Çiçek BAUM müdürlüğünü, Dr. Kalaycıoğlu müdür yardımcılığını sürdürmektedir.

İletişim

A. Ü. T. F. Fizyoloji Anabilim Dalı, Morfoloji Binası 06100 Sıhhiye/Ankara

Tel: 0 312 5958272
Faks: 0 312 3097404

E-Posta: fizyolo@medicine.ankara.edu.tr
Bölüm Sekreteri: Fatma Durukan
Web adresi: http://www.medicine.ankara.edu.tr/ankaratipfak/anabilimdali.php?id=383&dil=tr

Öğretim Kadrosu

Anabilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Metin Baştuğ

Prof. Dr. Emine Koç
Prof. Dr. Erhan Nalçacı
Prof. Dr. Nezahat Zaloğlu
Prof. Dr. Gülriz Erişgen
Prof. Dr. Hakan Fıçıcılar
Prof. Dr. Ahmet Ergün
Prof. Dr. Canan Kalaycıoğlu
Prof. Dr. Metehan Çiçek
Prof. Dr. Demet Tekin
Öğr. Gör. Dr. Banu Ocakçıoğlu
Öğr. Gör. Dr. Emel Güneş Akın

Araştırma Görevlileri
Dr. Derya Güzel Biten
Dr. Arife Tülay Uludağ
Dr. Ayhan Tanyeli
Bio. Fırat Akat

Lisansüstü Öğrenciler
Kutluhan Ertekin
İrem Alparslan
Evrim Gökçe
Sertaç Üstün

İdari Personel
Fatma Durukan, Anabilim Dalı Sekreteri
Erdal Özkan, Büro Personeli
İsmail Serbest, Büro Personeli
Ahmet Özsuyu, Biyolog, Araştırma Laboratuarı Görevlisi
Selami Olpak, Laborant, Öğrenci Laboratuarı Görevlisi

Fizyoloji Anabilim Dalı'ndan Emekli Öğretim Üyeleri

Prof. Dr. Fikri Özer 1982

Prof. Dr. Mehmet Akçay 1983

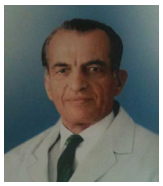

Prof. Dr. Ruknettin Tanalp 1988

Prof. Dr. Sülün Ayhan 16.03.1998

Prof. Dr. Sema A. Yavuzer 25.01.2003

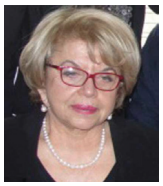

Prof. Dr. Gülseli Yıldırım 19.09.2011

Doç. Dr. Serdar Yardımcı 19.09.2011

Fizyoloji Anabilim Dalı Başkanlığı Yapmış Öğretim Üyeleri

Prof. Dr. Nathan Scheinfinkel (1946 - 1957)
Prof. Dr. Mehmet Akçay (1957 - 1979)
Prof. Dr. Sema Yavuzer (1979 - 2003)
Prof. Dr. Erhan Nalçacı (2003 - 2006)
Prof. Dr. Metin Baştuğ (2006 - halen)

Bir Anabilim Dalı: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı (devam)

Anabilim Dalımızdan Uzmanlık Veya Doktorasını Alarak Ayrılanlar ve Görev Yaptıkları Kurumlar

* Prof. Dr. Necati Akgün, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Spor Hekimliği Anabilim Dalı
* Prof. Dr. Ali Murat Zergeroğlu, Ankara Üniv.ersitesi Tıp Fakültesi Spor Hekimliği Anabilim Dalı
* Prof. Dr.Haydar Demirel, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksek Okulu
* Doç. Dr. Orhan Murat Koçak, Ph.D. Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı
* Doç. Dr. Hakan Seçkin, Ph.D., Dışkapı Eğitim Araştırma Hastanesi Beyin Cerrahi Kliniği
* Yard. Doç. Dr. Ercan Gencer, Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı
* Yard. Doç. Dr. Yalçın Günal, Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı
* Uz. Dr. Murat Çelebi, SESA Elektronik A.Ş. Genel Müdür
* Uz. Dr. Neşe Köksal, Dışkapı Eğitim Araştırma Hastanesi
* Uz. Dr. Aylin Yaman, Güven Hastanesi Başhekim Yardımcısı
* Uz. Dr. Mehtap Pasin Gualano, Dahiliye doktoru, Roma, Italya
* Uz. Dr. Ali Yakaryılmaz, Mersin Üniv. Tıp Fakültesi Pediatrik Nefroloji Bilim Dalı
* Uz. Dr. Ali Doğan Dursun, Kırıkkale Üniv. Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı
* Dr. Arif Ata, Ph.D., Dikmen Sağlık Ocağı, Aile Hekimi
* Dr. Gökhan Karaorman, Ph.D., Kızılay Genel Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Serpil Akdağ Kan Merkezi

Tarihçe

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin 1945 yılında kurulması ile Prof. Dr. Bedii Şakir Toktay ve Prof. Dr. Nathan Scheinfinkel tarafından ilk fizyoloji dersleri verilmiştir. 1947 yılında Prof.Dr. Nathan Scheinfinkel başkanlığında "Fizyoloji Enstitüsü" kurulmuştur. Aynı yıl Dr. Necati Akgün ve Dr. Mehmet Akçay'ın, 1952 yılında Dr. Ruknettin Tanalp, 1962 yılında Prof.Dr. Fikri Özer ve 1963 yılında ise Dr. Sema Yavuzer'in Kürsüye katılımlarıyla Fizyoloji Kürsüsü, araştırma ve eğitimde Türkiye'de önemli bir konuma sahip olmuştur.

1990 yılında Fizyoloji Anabilim Dalı çatısı altında "Spor Hekimliği" Bilim Dalı kurulmuş, başkanlığını Prof. Dr. Sema Yavuzer sürdürmüştür. 1994 yılında Spor Hekimliği Anabilim Dalı, Prof. Dr. Emin Ergen başkanlığında Fizyoloji Anabilim Dalından ayrılmıştır.

2007 yılında Anabilim Dalımız Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Metehan Çiçek ve Prof. Dr. Canan Kalaycıoğlu, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Enstitüsüne bağlı Disiplinlerarası Sinir Bilim Anabilim Dalı'nın kurulması ve Sinir Bilimleri doktora programının açılmasına öncülük etmişlerdir. Bu program tıp, sosyal bilimler ve mühendislik alanından öğretim üyelerinin katkılarıyla farklı lisans eğitimi geçmişi olan (biyolog, psikolog, doktor, mühendis) öğrencilere yönelik olarak açılmıştır ve şu anda 10 öğrencisi bulunmaktadır. Dr. Kalaycıoğlu halen Sinir Bilimleri Anabilim Dalı başkanlığını sürdürmektedir.

Prof. Dr.
Mehmet AKÇAY

Prof. Dr.
Fikri ÖZER

Doç. Dr.
Ruknettin TANALP

FİZYOLOJİ ENSTİTÜSÜ

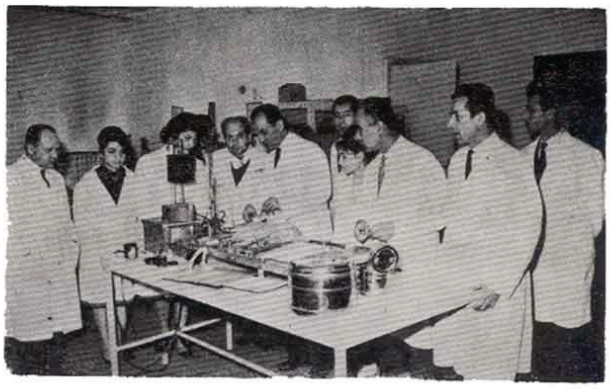

Eğitim

Mezuniyet Öncesi Eğitim Programları

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesindeki eğitim aktivitelerinin yanı sıra (*bkz. Mezuniyet Öncesi Eğitim; http://www.medicine.ankara.edu.tr/ankaratipfak/sayfaicerik.php?id=163&dil=tr*) Ankara Üniversitesinin diğer fakültelerine de lisans düzeyinde fizyoloji dersleri verilmektedir. Bunlar; Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ve Anaokulu Öğretmenliği, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Odyometri Bölümü, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik, Ebelik ve Beslenme ve Çocuk gelişimi bölümleridir. Ayrıca Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji derslerine de katkıda bulunulmaktadır.

Geçmiş yıllarda Fizyoloji ABD öğretim üyeleri GATA, Diyarbakır Tıp Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sağlık Yüksekokulunda da Fizyoloji dersleri vermiş, bu üniversitelerin kurulmasına katkıda bulunmuştur. Ayrıca Türk Fizyolojik Bilimler Derneği'nin kurulmasında aktif rol oynamıştır ve halen Derneğin merkezidir.

Bir Anabilim Dalı: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı (devam)

Eğitim (devam)

Araştırma Görevlisi Eğitim Programları

Doktor kökenli tıpta uzmanlık öğrencileri için Fizyolojinin Hücresel Temeli, Periferik Sinir Sistemi ve Kas , Vücut Sıvıları, Dolaşım, Solunum ve Boşaltım, Sindirim sistemi ve metabolizma, Endokrin sistem, Duyu ve Santral Sinir Sistemi, Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve İstatistik ve Uygulama Alan Dersleri (Kognitif Nörofizyoloji Laboratuar, Deney Hayvanları, Egzersiz, Çevre, Hücre ve Moleküler Fizyoloji Laboratuarları, Biyomedikal Enstrümantasyon) gibi zorunlu derslerin yanı sıra Egzersiz Fizyolojisi, Kognitif Nörofizyoloji, Oksidan Stres ve Antioksidan Savunma, Hemostatik Mekanizmalar ve Trombosit Fonksiyonları, gibi seçmeli derslerimiz de mevcuttur.

Doktora/Yüksek Lisans Programları

Fizyoloji yüksek lisans ve doktora programları Sağlık Bilimleri Enstitüsü yürütücülüğünde eğitim ve araştırmaya hizmet etmektedir.
Ayrıntılı bilgi için: *http://sagbilens.ankara.edu.tr/AnaBilimDallari-Fizyoloji-Anabilim-Dalı-28.html*

Fizyoloji Anabilim Dalı Bilimsel Çalışmaları

1- Bilişsel Nörofizyoloji: Bu birimin araştırmaları, bilişsel işlevlerin yanallaşması, bilişsel işlevlerle beyin aktivitesinin ilişkisi, beyin organizasyonundaki fizyopatolojik değişikliklerle ilgilidir. Spesifik olarak işleyen bellek, yalancı ihmal, şizofreni ile ilişkili beyin yanallaşması değişiklikleri çalışma konularıdır. Nörofizyoloji laboratuvarında bir EEG-EP kayıt ve analiz sistemi ile bu sistemle birlikte kullanılan bilgisayarlı nörofizyolojik testler bulunmaktadır. Deneyler, sesten ve elektromanyetik gürültüden izole bir odada gerçekleştirilmektedir. Birimde stereotaksik cerrahi için gerekli donanım da bulunmaktadır.

2- Öğrenme ve Bellek Araştırmaları: İki Yönlü Aktif Kaçınma Kutusu ile öğrenmeyi ve belleği etkileyen bazı fizyolojik ve farmakolojik ajanlar 1977'den beri araştırılmaktadır.

3- Yüksek Basınç ve Sualtı Fizyolojisi: Deney hayvanları için düzenlenmiş bir yüksek basınç kamarası kullanılarak 1964'ten beri çeşitli yüksek basınç fizyolojisi çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

4- Yükselti Fizyolojisi: 2002 yılında hipoksi çalışmalarına başlanmıştır. Bu laboratuvarda 2 tıpta uzmanlık, 2 doktora ve 1 yüksek lisans tezi tamamlanmıştır.

5- Egzersiz Fizyolojisi: Egzersiz laboratuarında bisiklet ergometresi ve kol ergometresi kullanılarak çeşitli süre ve şiddette fiziksel egzersizin hücre içi antioksidanlar ve trombosit işlevleri üzerine etkileri çalışılmaktadır. Son yıllarda, Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Elektronik Mühendisliği Bölümü tarafından küçük deney hayvanları için dizayn edilen motorize koşu bandı kullanılarak farklı şiddetlerdeki ve sürelerdeki egzersiz programlarında deney hayvanlarının kalp ve iskelet kası dokularındaki değişimler incelenmektedir.

6- Trombosit İşlevleri: Trombopoez çalışmaları 1981 yılından beri yürütülmektedir. Trombosit agregasyonu ve ATP serbestlemesi ile ilgili çalışmalar ise Ankara Üniversitesi Araştırma Fonu tarafından desteklenen bir proje ile 1989'dan itibaren başlamıştır. Çeşitli agonistler kullanılarak trombosit fonksiyonları ile ilgili çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Makaslama zoru ve trombosit kinetiği ile ilgili bir proje 1997'de Devlet Planlama Teşkilatı tarafından desteklenmiştir. Bu proje kapsamında laboratuarda trombosit agregasyonu ve iyonize kalsiyum akışı ile sekresyonu ölçümü için gerekli gelişmiş bir donanım kurulmuştur.

7- Moleküler Fizyoloji Laboratuarı: 2002 yılında kurulmuş olan bu laboratuarımızda hayvan dokularında çeşitli protein ve mRNA ekspresyonları ve spektrofotometrik analizler çalışılmaktadır.

8- Deney Hayvanları Laboratuarı: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deney Hayvanları Üretim ve Bakım Laboratuarı, Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığının 001 numara ile ruhsatlandırılmış ilk laboratuardır. Anabilim Dalımız deney hayvanları laboratuarı ise 2013 yılında buraya bağlı olarak ruhsatını almıştır. 30 metrekarelik bakım bölümü, 25 metrekarelik cerrahi uygulama ve deney alanı ve 15 metrekarelik temizlik ve depo bölümlerinden oluşan laboratuarımızda tek tür deney hayvanı muhafaza edilebilmektedir.

9- İzole Barsak Düz Kası Çalışmaları: Çeşitli faktörlerin izole ileum kasılması üzerine etkileriçalışılmaktadır.

10- İzole Kalp Fonksiyon Çalışmaları: Langendorf izole perfüze kalp modelinde kalp fonksiyonları ve iskemi reperfüzyon çalışmaları hazırlık aşamasındadır.

Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Elektronik Mühendisliği Bölümü ile ortak projelerle egzersiz, yükselti ve hipoksi, kognitif nörofizyoloji, yüksek basınç ve su altı fizyolojisi laboratuarlarındaki ve öğrenci laboratuarındaki bazı cihazların üretimi ve modernizasyonu gerçekleştirilmiştir. Bu cihazlar diğer üniversitelere örnek olmaktadır.

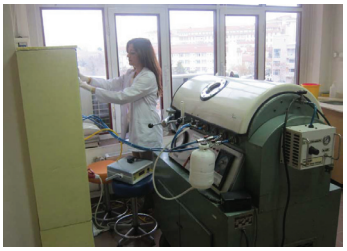

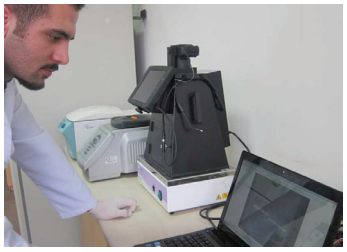

Makale: "Yükseköğretim Kanunu Taslağı Önerisi" Hakkında Görüşlerim

Prof. Dr. Cafer MARANGOZ
(ÜAK Üyesi)
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, SAMSUN
E posta: caferm@omu.edu.tr
Tlf: 0505 524 93 50

"1960'ların sonuna doğru, Harvard öğretim üyelerinin, politikaya nasıl bulaştıklarına değinmiştim. İki grup ya da kamp vardı. Bir grup kendisine liberal diyordu ve sol kanattaki fikirleri destekleme eğilimindeydi. Öteki grup ise muhafazakârdı; hatta kendilerine reaksiyoner denebilirdi. Her iki grup da yeni bir dekan seçimi işini, kontrolü ele geçirmek için bir fırsat olarak görüyordu. Ortak hedefleri karşı kamptan birinin dekan seçilmesini -her ne pahasına olursa olsun- önlemekti."

Henry Rosovsky, Bir Dekan Anlatıyor, sayfa 17, 1994

"Bir üniversiteyi değiştirmek, bir kabristanı yürütmek kadar zordur."
T. O'Banion

Özet olarak: Rektör ve dekan, öğretim üyelerinin oylarıyla değil atama yoluyla iş başına gelmelidir. Bu husus, çıkarılacak yükseköğretim kanununun ruhu olacaktır.

Madde 1: "Türkiye Yükseköğretim Kurulu"

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)'ün adı değişecekse yukarıdaki adın sakıncalı olabileceğini ve politik çekişmelere zemin oluşturabileceğini düşünmekteyim. Diğer ülkelerde benzer kurumlar var, fakat kurum adında genelde ülke adı yer almamaktadır. Onun yerine Yükseköğretim Koordinasyon Kurulu, Yükseköğretim ve Bilim (araştırma) Kurulu (The Higher Education and Research Council-Macaristan-) veya Yükseköğretim Eşgüdüm Kurulu gibi adlar verilmektedir. Kaldı ki Yükseköğretim Üst Kurulu, Yükseköğretim Genel Kurulu, Yükseköğretim Gözetim Kurulu v.s. gibi adlardan birisi de tercih edilebilir.

Madde 2: Tanımlar

Tanımların, eski deyimle 'ağyarını mâni, efradını câmi' olması gerekir.

j) Fakülte: Önlisans öğretimi veren okullar, rektörlük yerine ilgili fakülteye bağlanabilir. Böyle bir düzenleme öğretimin kalitesini artırır ve mevcut problemlerin birçoğunu çözebilir.

Enstitü adını taşıyan iki kurum vardır. Aynı adı taşıyan birden çok kurumun olması karışıklık doğurur.
b) Araştırma enstitüsü: Yükseköğretim kurumlarında belirli bir alanda yoğunlaşan ileri
düzeyde bilimsel araştırma ve uygulamaların yapıldığı yükseköğretim birimini,
i) Enstitü: Yükseköğretim kurumlarında lisansüstü eğitim-öğretim yapılan
yükseköğretim birimini,"

cc) Uzman: Tanım yeterli değildir. "uzman doktor" ile yüksek lisans, tıpta uzmanlık ve doktora yapmamış fakat herhangi bir alanın uzmanı karışmaktadır.

u) Önlisans: Ortaöğretime dayalı dört yarıyıllık… Tanımda 'en az' ifadesini kullanmak gerekir. Altı (6) yarıyıllık bir öğretim söz konusu olursa, nasıl adlandırılacak?

z) Tıpta veya diş hekimliğinde uzmanlığın doktoraya denk olduğu belirtilmiyor. **Bu durumda uzmanlık belgesiyle yardımcı doçentliğe ve doçentliğe başvurmak mümkün olmayacaktır.**

Madde 7: Türkiye Yükseköğretim Kurulu'nun görev ve yetkileri

Yeni yetki ve görevler eklendiğinden, özellikle Üniversitelerarası Kurulun bazı yetki ve görevleri YÖK'e verildiğinden, taslaktaki yetkiler mevcut YÖK'ün yetkilerini aşmış durumdadır. Hâlbuki amaçlardan birisi "merkeziyetçi" yapıyı törpülemek diye bilinmektedir.

Üniversitelerin mali ve idari özerkliği artırılmalıdır. Mesela, öğrenci kontenjanlarının belirlenmesinde, öğretim elemanı kadrolarının kullanılmasında üniversiteler daha özgür olmalıdır. YÖK uzun süreli global plan ve projeleri yapabilir, temel ilke ve standartları belirleyebilir ve uygulamaları değerlendirip sorgulayabilir..

Madde 8: Genel Kurul

Genel kurul üyesi olabilmenin asgari kıstasları yoktur. Kimlerin kurul üyesi olabileceğine ve kimlerin olamayacağına kanunda yer vermek mutlaka gereklidir. Bu tip tampon kurullarla ilgili iki önemli sorun ve iki eleştiri vardır: Bunlardan ilki bazı üyelerin işin ehli olmamaları ve ikincisi de politizasyondur. Kurul üyeleri akademik çevrelerde ve tüm toplumda bilgi, beceri ve dürüstlükleriyle temayüz etmiş kimseler olmalıdır. Ayrıca son 4 yılda aktif parti politikasının dışında kalmış olmaları ve görev sonrası da belli bir süre aktif politikaya girmemeleri gerekir.

(4) Genel Kurul üyesi, kim olursa olsun tam gün çalışabilmelidir. Ayda bir gün toplantıya gelecek üyelerle sayıları kısa bir süre sonra 200'ü bulacak üniversitenin üst yönetimi sağlıklı olarak sürdürülemez.

Madde 9: Yürütme Kurulu

Yükleri ağır olan Yürütme Kurulu üyelerinin, tam zamanlı olmasa da başka kurumlarda görevlendirilmeleri doğru değildir. Türkiye'de hemen her alanda yeteri kadar yetişmiş eleman vardır.

Madde 11: Rektörler Kurulu

Rektörler Kurulunun 19 üyeden oluşacak bir yürütme kurulu olmalıdır. Üniversitelerarası Kurulun akademik konularla ilgili mevcut görevleri YÖK'e değil Rektörler Kuruluna verilmelidir.

Madde 12: Üniversite konseyi

Konsey konusunda aşılamayan soruların olduğu ve bu konunun şeffaflık kazanmadığı anlaşılmaktadır. Devlet üniversiteleri için bu konuda en iyi kıstaslardan biri öğretim üyesi sayısı olabilir. Maddenin birinci fıkrasının a,b,c alt fıkralarından vazgeçip belli bir öğretim üyesi sayısı şartı getirilmelidir.

Taslaktaki Üniversite Konseyine benzer kurullar, teşekkül tarzlarında bazı farklılıklar olsa da, son yıllarda Avrupa Birliğini oluşturan ülkelerde, Almanya, Fransa ve İngiltere dâhil, yaygınlaşmıştır. Bunun sebebi, verimsiz olan kamu kurumlarını, ABD'dekilere benzeterek yeniden yapılandırma isteğidir. Kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması felsefesine göre, 1980'li yıllarda yükseköğretim kurumları tamamen verimsizdi. Aşırı bürokratikti ve esnek değildi. Ayrıca öğrenci ve program sayıları hızlı bir şekilde artarken devletin yükseköğretime verdiği para nispi olarak azalmaktaydı. Avrupa bilim, teknik ve yeniliklerde irtifa kaybetmekte, ABD ile Avrupa arası sürekli olarak açılmaktaydı. Bütün bunlar yükseköğretimde reformu, yani yeniden yapılandırmayı zorunlu kılmaktaydı. Avrupalı uzmanlar

Prof. Dr. Cafer MARANGOZ

yapılması gereken değişiklik konusunda Amerika Birleşik Devletlerindeki yükseköğretim sistemini örnek aldılar. Çünkü ABD'de yükseköğretim daha verimli ve daha başarılıydı. Akademik birimlerin başında işini iyi bilen, güçlü liderlerin olması, genelde çoğunluğu üniversite dışından olan mütevelli heyetlerin varlığı, kalite ve hesap verebilirlik ile performansa dayalı bütçe ABD'deki sistemin temel özellikleridir.

Üniversite konsey üyesi sayısı 7–9 arasında olmalıdır. Senato seçimle gelecekse yarısını senato belirlemeli. Aksi takdirde akademik, teknik ve idari kesimler kendi temsilcilerini seçmelidir. Diğer yarısını Türkiye Yükseköğretim Kurulu ve ilgili bakanın önerisiyle Bakanlar Kurulu belirlemelidir. Dışarıdan atanacak üyelerin de en az lisans mezunu olmaları gerekir.

Rektör bu kurulun başkanı olabileceği gibi (Norveç), olmayabilir de (Avusturya).

Üniversite Konseyinin oluşmasında "en çok vergi verenlerin 1 üye seçmesi doğru değildir. Bu bir üye ya Bakanlar Kurulu'na veya Yükseköğretim Kurulu'na verilmelidir. Mütevelli heyetin yaygın olarak bulunduğu ABD üniversitelerindeki durumu inceleyen Gürüz şu sonuca ulaşmıştır: "Amerikan üniversitelerinin yönetim kurullarında o üniversitenin öğretim üyelerinin temsilcileri bulunmadığı gibi, **toplumun herhangi bir kesiminin temsilcileri de bulunmaz**. Bunun nedeni, Amerika'daki üniversitelerin yönetim kurullarının toplumdaki çatışma ve çelişkilerin yansıdığı platformlar haline dönüşmesini önlemektir. Bunun tek istisnası o üniversitenin mezunlarının bu kurullarda yer almasıdır." Bir seçkinler topluluğunun değil, bütün toplumun malı olan üniversitelerimizde mütevelli heyet olacaksa, bu heyeti toplumun gerçek temsilcileri belirlemelidir, seçkinler değil.

Kimlerin konsey üyesi olabileceğine ve kimlerin olamayacağına kanunda yer vermek mutlaka gereklidir. Üniversite konseyine üye olabilmek için özellikle akademik, kültürel veya iş hayatında sorumluluk gerektiren görevlerde bulunmuş olmak. Yükseköğretimin yapı ve görevleri konusunda istisnai bilgi ve becerileriyle üniversiteye katkı yapabilecek durumda bulunmak. Ayrıca son 4 yılda aktif parti politikasının dışında kalmış olmak gerekir. **Avusturya'nın 2002 Tarihli Üniversiteler Yasası'nın 21. Maddesinde bu husus şöyle sıralanmıştır**:

1- "Üniversite konseyine üye olabilmek için geçmişte ve halen özellikle akademik, kültürel veya iş hayatında sorumluluk gerektiren görevlerde bulunmuş olmak.

2- Yükseköğretimin yapı ve görevleri konusunda istisnai bilgi ve becerileriyle üniversiteye katkı yapabilecek durumda bulunmak.

3- Federal yönetimin veya il yönetiminin üyeleri, Milli Meclis, Federal Meclis veya diğer popüler temsil organının üyeleri, politik partilerin üyeleri veya son 4 yılda bu tip görevlerde bulunmak". Benzer maddeler bizde de bulunmalıdır.

Konseyi olan üniversitelerde yönetim kuruluna gerek yoktur. Aksi halde karışık ve görev çatışması doğar.

Madde 13: Rektör

(2) Seçim değil de atama sistemi getirilecekse rektörler her dönem için 4 yıl süreyle işe gelmelidir. Bu durumda üst üste iki kez seçilme imkânı verilebilir.

(3) Gelişmiş ülkelerin hiç birinde olmayan bir kural getirmek doğru değildir. Yani aynı bilim alanlarından üst üste iki defa rektörlük yapamama kuralı, mantıklı gibi görünse de doğru değildir. Çağdaş üniversite anlayışında öyle bir uygulamanın yerini bulmak zordur. Bunun yerine kimlerin rektör olabileceğine veya kimlerin rektör olamayacağına açık açık yer vermek gerekir:

Avusturya'nın Üniversiteler Yasası'nın 23. Maddesi rektör ve görevleri hakkındadır. **Maddenin ikinci bendine göre bir üniversiteyi yönetecek yeteneği ve uluslararası deneyimi olmayanlar rektör olamazlar**. Avusturya'da Rektör, seçimle gelmiş olan senatonun önereceği üç aday arasından Üniversite Konseyi tarafından seçilir. Aynı kurul gerektiğinde rektörün işine son verebilir.

Rektör olmak için profesör olmanın dışında başka kıstaslar konmalıdır. Yaş, deneyim, profesörlükte 5 yılını doldurmuş olmak, son 4 yılda bir siyasi partiye üye veya siyasi partiden aday olmamış olmak gibi önemli kıstaslar getirilmelidir. **Adayların yöneticilik eğitimi almış olmaları istenebilir**. Ayrıca deneyimi ile akademik başarıları da tercih nedeni olabilir. Rektörlükten önce ve rektörlük süresi bittikten sonra 4'er yıl aktif politika yasağı getirilmelidir. Çağdaş yönetişim etiği bunu gerektirdiği gibi, daha özerk ve daha özgür bir üniversite için de böylesi bir düzenlemeye ihtiyaç vardır.

(5) "Gerek "kurumsallaşmış fakat konsey kurulmamış," gerekse "kurumsallaşmakta olan üniversiteler" için önerilen ve tüm öğretim üyelerinin seçime girmelerini gerektiren alternatiflerden mutlaka vazgeçilmelidir. Bunların yerine Yükseköğretim Kurulu veya Üniversite Konseyi tarafından Rektör Adaylarını Belirleme Komisyonları kurulmalı, Komisyonun, yapılan ilan üzerine başvuran adaylar arasından belirlediği 3 aday arasından birisi Yükseköğretim Kurulu veya varsa Üniversite konseyi tarafından seçilerek atanabilir. **Ancak unutmamak gerekir ki hangi yolla belirlenirse belirlensin, tüm rektörlerin Cumhurbaşkanı tarafından atanması veya seçilerek atanması, hem atanacak rektörü hem de yükseköğretim kurumlarını önemsemek, taltif etmek ve onurlandırmak anlamına gelir.** Yeni anayasa yetişmez ise, seçerek atamanın olabilmesi için Cumhurbaşkanlığına en az iki aday sunulmalıdır.

5(b)- Aday belirleme Kurulunda aynı üniversitenin öğretim üyelerinin yer alması ve hele onların karar mevkiinde olmaları doğru değildir. Çünkü "***Alakadarlar fena hâkimlerdir. Onların görüşleri alınmalı, fakat karar başka makamlarca verilmelidir***." (Prof. Alfred Malche)

5. FIKRAYA ALTERNATİF 1: (5)

Türkiye'de halen uygulanan rektör-rektör adayı seçim ve atama sisteminin en az sekiz önemli kusuru ve zararı vardır:

a. En yetenekliyi seçme olanağını vermemektedir.

b. Bilim-eğitim ve hizmet için harcanması gereken akademik zamanın kaybına neden olmaktadır.

c. Önemli ölçüde verim kaybı olmaktadır. Seçim yılında üniversitelerin akademik başarılarında önemli ölçüde düşüş olduğu araştırmaya değer bir konudur.

d. Araştırma-geliştirme ve insanlığa hizmet heyecanını söndürmektedir.

e. Kutuplaşmaya-kamplaşmaya ve kargaşaya sebep olmaktadır.

f. Oy artırma istek ve endişesiyle kadrolaşma olmakta ve kaliteye önem verilmemektedir.

g. Daha az oy alanların atanması sürekli huzursuzluğa yol açmaktadır.

h. Grupların ve gruplaşmaların oyuyla seçilip atanan rektör, diyet ödeme ihtiyacındadır. Yönetim kadrosunu kurarken kendisine oy desteği veren çevrelerin önerileri doğrultusunda hareket edecektir. Sonuçta 'bir üniversitede en bilgililerin daha çok söz hakkına sahip olmaları gerekirken' kazanan adaya oy verenlerin söz hakkı daha fazla olacaktır.

Ayrıca, Senato ancak seçimle oluşacaksa rektör seçiminde 5'ici fıkrada verilen görevi yapabilir.

5. FIKRAYA ALTERNATİF 2: (5)

Bu seçim yolu da bir çıkmazdır. Uygulamada telafisi mümkün olmayan problemler doğurur.

Makale: "Yükseköğretim Kanunu Taslağı Önerisi" Hakkında Görüşlerim (devam)

Prof. Dr. Cafer MARANGOZ

REKTÖRLÜK İÇİN ÖZET ÖNERİ

Rektör olmanın asgari kıstasları belirlenmeli (en az 5 yıllık başarılı profesörlük ve ayrıca yönetim deneyimi kıstaslardan biri olmalı). Boşalan rektörlük ilan edilmeli. Başvuruları YÖK'ün belirleyeceği bir tarafsız ve yetkin seçiciler kurulu değerlendirmeli ve sayıyı, mesela 5'e düşürmeli. YÖK bu sayıyı 2 veya 3'e düşürmeli bunlardan birisi Cumhurbaşkanınca atanmalıdır.

Madde 14: Senato

Senatonun oluşumu ve görevleri diğer üst yapıların oluşumu ve görevine bağlıdır. Esas görevi akademik konular olan Senatoda üye sayısı, üniversite büyüklüğüne bağlı olarak, öğrenci temsilcisi dâhil 15–25 kadar olmalı ve üyelerin tümü olmasa bile çoğunluğu akademik elemanlarca seçilmelidir. Senatoda doktora öğrencileri ile lisans öğrencileri de temsil edilmeli ve kendilerini ilgilendiren konularda oy hakları olmalıdır.

Bazı Avrupa üniversitelerinde yönetim kurulları öne çıkarken üniversite senatoları güç kaybetmektedir. Mesela Almanya ve özellikle Hollanda'da üniversite senatosunun yetki ve görevi danışma kurulu seviyesine düşürülmüştür.

Kurulca belirlenmiş temel ilkeler çerçevesinde, bazı diploma programlarının açılması ve kapanması görevi senatoya verilebilir.

Madde 15 Üniversite Yönetim Kurulu

(1) Konseyi olan üniversitelerde üniversitenin idari konularda en üst karar organı konsey olmalıdır.

Gerçek anlamda Üniversite Konseyi ve seçimle gelen bir senato olacaksa ayrıca bir Üniversite yönetim kuruluna gerek yoktur. Çünkü günlük idari konuları yürütme organı olarak Rektörlük yani rektör ile 4–5 rektör yardımcısı ve genel sekreter yer alacaktır.

Ayrıca bir Üniversite Yönetim Kurulu olacaksa (ki konseyi olan üniversitelerde bu kurula gerek yoktur), üye sayısı (rektörlük hariç) 11'ı geçmemelidir. Mevcut öneriye göre sayı üniversitenin büyüklüğüne göre 25-30'a kadar çıkar ki bu hantal bir yapı demektir.

Madde 17: Dekan ve fakülte yönetimi

(3) **Dekan seçim yoluyla değil, atamayla göreve gelmelidir.** Mevcut rektör seçimiyle ilgili olarak yukarıda sıralanan 8 zarar dekan seçimi için de geçerlidir. **Sisteme bir de dekan seçimini eklemek zararı en az iki katına çıkarmak anlamına gelir.** Yükseköğretim yönetimiyle ilgili en önemli ve en yaygın eğilim, rektör, dekan ve konsey üyeliklerine seçimle değil, atama yoluyla gelinmesidir. Medeni dünyanın terk ettiği bir yöne (seçim yönüne) yönelmek ve tersine gitmek doğru değildir. Konseyi olan üniversitelerde Üniversite Konseyi rektörün görüşünü alarak dekanı atamalıdır.

Konseyi olmayan üniversitelerde de Rektörün görüşü önemli olmalıdır. Bu tip üniversitelerde ilan-başvuru, seçim ve atama işlem sırası izlenmelidir. Atamayı rektör, konseyi olan üniversitelerde ise konsey yapmalıdır.

Yeni anayasa ve anayasada gerekli değişiklikler yetişmez ise, seçerek atamanın olabilmesi için Yükseköğretim Kuruluna en az iki aday sunulmalıdır.

Dekan başka üniversitelerin profesörleri arasından da atanabilmelidir.

(4) Tıp fakültelerinde dekan yardımcısı sayısı artırılarak birisine aynı zamanda başhekimlik görevi verilirse dekanlık-başhekimlik çekişmesi sona ermiş olur.

(7) Bu haliyle, özellikle tıp fakültesi gibi çok sayıda anabilim dalı olan birimlerde Fakülte Kurulu çok kalabalık olur. Üye sayısı 15'i aşan kurullarda çalışma verimi düşer. Yani bu durumda tüm anabilim dalı başkanları kurul üyesi olmamalıdır.

Madde 18: Enstitü, araştırma enstitüsü, araştırma ve uygulama merkezleri

"Enstitü" adı altında görev ve yapısı farklı olan birimlerin adları da farklı olmalıdır. Aksi durumda, karmaşaya meydan vermiş oluruz.

(4) Konseyi olmayan üniversitelerde enstitü müdürü üst üste en çok iki kez rektör tarafından atanmalı. Konseyi olanlarda da rektörün görüşü alınmalı.

(7) Lisansüstü enstitüler "mezuniyet sonrası eğitim fakültesi "ne dönüştürülebilir.

Alternatif öneri olarak, her fakültede dekan yardımcısı sayısı artırılarak, birisi lisansüstü öğretimle görevlendirilir.

Madde 19: Meslek Yüksek Okulları

Bazı üniversitelerin meslek üniversitelerine veya mesleki eğitimin ağır bastığı üniversitelere dönüştürülmeleri gerekir. Müdür atamasında ilgili üniversitenin rektörü yetkili olmalıdır.

Alternatif öneri olarak, genelde yeterli ve yetkin akademik kadroları olmayan yüksekokullar ilgili fakültelere bağlanabilir. Böylece eğitim ve öğretimin kalitesi artırılmış olur.

Madde 20: Bölüm

(1) Bölüm başkanı dekan tarafından atanmalı. Dekan anabilim başkanlarından görüş alabilir. Sadece seçim yoluyla en yeteneklileri bölümün başına getirmek mümkün olmayabilir.

Madde 23: Sağlık araştırma ve uygulama merkezi

(2) Üniversite hastaneleri herhangi bir hastane değil, hastane olmaları yanında birer araştırma ve uygulama merkezleridir. Üniversite hastaneleri özellikle lisans öğrencileri ve buna ilaveten uzmanlık öğrencileri için birer laboratuvar ve uygulama merkezleridir. Bu merkezlerin tamamen kazanç amaçlı işletmeler olarak kabul edilmeleri ve buna göre yapılandırılmaları ve yönetim şeklinin değiştirilmesi yanlıştır.

Devlet ihtisas hastanelerinde bazen bir uzman veya yardımcı doçent çok sayıda asistana uzmanlık yetkisi verebiliyor. Bu şartlarda araştırma ve araştırmaya dayalı uygulama yapılabileceğini düşünmek mümkün değildir. Üniversite hastanelerinde ise, yapısı ve organizasyonu gereği araştırma ve araştırmaya dayalı uygulama imkânı vardır. Üniversite hastanelerine kabul edilen hastaların önemli bir bölümü aynı zamanda öğretim ve araştırma materyalidir. Bu nedenle, üniversite hastanelerinden tamamen kar etmelerini beklemek, amaca aykırıdır ve aslında böyle bir beklenti olmamalıdır.

(4) Tıp veya diş hekimliği fakültelerinde öğretim elemanlarının eğitim faaliyetleri bakımından dekana, sağlık hizmetleri bakımından başhekime karşı sorumlu olması iki başlılığı doğuracak ve mevcut yetki kargaşasını azaltma yerine artıracaktır. Üniversite hastanelerinde sağlık hizmetleri eğitim-öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenle onların devlet hastanesi gibi algılanması ve düzenlemenin buna göre yapılması doğru değildir.

Madde 24: Yükseköğretim kurumları ile hastaneler arasında işbirliği

(2) Özel sağlık kuruluşlarının birer eğitim ve araştırma hastanesi olarak kabul edilmeleri çok sakıncalı sonuçlar doğurabilir. Amaçları sadece para kazanmak ve daha çok kazanmak olan bu kuruluşlar tabip ve uzman tabip yetiştirebilirler mi? İşbirliğine evet ancak ikinci fıkranın son cümlesine hayır.

Madde 26: Yükseköğretim kurumlarının görevleri

Yükseköğretim kurumlarının görevleri maddesi başlangıç bölümüne, yani Amaç ve Kapsam kısmına alınsa daha iyi olur diye düşünmekteyim.

Makale: "Yükseköğretim Kanunu Taslağı Önerisi" Hakkında Görüşlerim (devam)

Prof. Dr. Cafer MARANGOZ

Madde 31: Vakıf ve özel yükseköğretim kurullarında mütevelli heyet
(1–2). Mütevelli heyet üyeliği için belirtilen şartlar yeterli değildir. Mütevelli heyet üyelerinin tümü (a) en az lisans mezunu olmalı ve (b) akademik dünyanın yapı ve görevleri konusunda istisnai bilgi ve becerileriyle üniversiteye katkı yapabilecek durumda bulunmalıdır. Aksi durumda üniversite ile bir aile şirketi veya bir ilkokul arasındaki farkı bile kavramaktan yoksun olanlar üniversiteyi yönetmeye başlarlar. Sonuçta üniversite, üniversite olmaktan çıkar.

Madde 35: Yükseköğretime giriş
Bu maddede sadece aşağıdaki cümle bulunmalı ve detay için çıkarılacak yönetmeliğe gönderme yapılmalıdır:

(1) Öğrenciler yükseköğretim kurumlarına kişisel başarıları dikkate alınarak, detayı Kurul tarafından belirlenen usul ve esaslara göre girerler.

Madde 39: Vakıf-özel üniversitelerde devlet burslusu öğrenci
Bu maddenin amacı belli değildir. Tartışma doğuracak bir maddedir. Ayrıca madde metni gereksiz ölçüde uzundur. 1. ve 9. Fıkralar yeterlidir.

(2–4) Vakıf ve özel yükseköğretim kurumlarında Devlet burslusu olarak öğrenci okutmanın gerekçeleri ve hangi akademik özellikleri taşıyan kurumlardan hizmet alınacağı objektif ölçütlerle belirlenmelidir. En iyi, en bilimsel, en kaliteli ve en çok aranan diploma programları (ki bu programlar devlet üniversitelerinde olmamalı veya yetersiz olmalı) ve bu programlara sahip üniversiteler belirlenmeli, kalite sıralaması yapılmalı ve burslu öğrencileri yerleştirme işlemine en kaliteliden başlanmalıdır. Maddedeki diğer ifadeler teferruattan ibarettir. Devletin parasıyla diploma alınacaksa, birinci sınıf üniversitenin birinci sınıf programından alınmalıdır. Aksi durumda devlet, anayasaya ve yasalara aykırı oalrak bazı özel kurumlara ayrıcalık ve imtiyaz tanımış olur.

Madde 40: Uzaktan eğitim
(1) Uzaktan eğitimde üniversitelere fırsat eşitliği ve rekabet imkânı tanınmalıdır.

Madde 43: Araştırmacı öğretim elemanı ve proje araştırmacısı istihdamı
(2) İstihdamda doktoralı elemanlara öncelik tanınacağı belirtilmelidir. Yasada istihdam edilecek elemanda doktora veya en az yüksek lisans yapmış olma şartı konmazsa, bu önemli kadrolara vasıfsız elemanlar 'araştırmacı' diye alınabilir.

Madde 44: Doktora sonrası araştırmacı statüsü
Tamamen içten beslenmeyi azaltmak ve akademik mobilizasyonu artırmak Türk Yükseköğretiminin başaramadığı önemli hususların başında gelmektedir. Madde bu amacı gerçekleştirmek için yeterli değildir. Doktora ve uzmanlıktan sonra iki yıllık bir üst araştırma-uygulama deneyimi mecburiyeti getirilmelidir. Getirilecek bu kural yeni kurulan üniversitelerde belli bir süre için uygulanmayabilir.

Madde 45: Akademik faaliyet puanı ve Madde 46: Bilimsel araştırma ve yayın desteği
Akademik faaliyet puanının ve akademik faaliyet ödeneğinin hesaplanması konusunda detay yönetmeliklere bırakılmalıdır. Objektif kıstasları gerektiren bu hususlar aynı zamanda sık sık değişmesi söz konusu olan konulardır.

Madde 47: Topluma hizmet
Maddeye 4.fıkra olarak üniversite-okul işbirliği eklenmelidir.

(4) Üniversite-okul işbirliği yasada yer almalı ve böylece eğitimde bütünlük sağlanmalıdır. Ortaöğretimdeki gençlerin bilim hedefine yönlendirilmesi davasında üniversiteler görev almalıdır. Topluma hizmetin belki de en önemli bölümü, tüm okulların ve öğrencilerin daha başarılı olmalarını sağlamak, iyi yetişmiş iş gücü oluşmasını ve toplumda daha çok kimsenin matematik, fen, sosyal bilgiler ve sanat dallarında okur-yazar olmasını temin etmektir. Bir ülkede ilk ve ortaöğretimdeki öğrencilerin fen bilgisi ile matematik ve sosyal bilgilerdeki başarısı, o ülkenin kalkınmışlık düzeyini belirleyen önemli etkenlerdendir.

Madde 49: Yükseköğretim kurumlarının denetimi
Yükseköğretim üst kurulları ve bu kurulların başkan ve üyeleri akademik öncelikler, devletin-hükümetin- öncelikleri ve piyasanın öncelikleri gibi temel konularda hesap verebilir olmalıdır. Söz konusu üç öncelik arasında bulunması gereken hassas denge titizlikle korunmalıdır. Aksi durumda üniversite iki aşırı uçtan birisine kayabilir.

Yükseköğretim denetçileri idari denetim mi akademik denetim mi yapacak? İlkokul müfettişi gibi derslere mi girecek? Bu denetçilerin akademik ve deneyim düzeyleri ne olacak? Akademik özgürlük ile denetim nasıl dengelenecek?

Madde 52: Öğretim elemanı atamalarına ilişkin hükümler
(1) Öğretim elemanı atama ilanları sadece Kurumun değil, atamayı yapacak yükseköğretim kurumunun internet sitesinde de ilan edilmelidir.

(3) Sadece doktoranın değil, uzmanlığın da bu fıkrada yer alması gerekir.

Madde 53: Yardımcı doçentliğe atanma
"(a) İlgili bilim alanında doktora ve sanatta yeterlilik belgesine sahip olmak," denmektedir. Bu durumda, tıp ve diş hekimliğinde uzmanlık belgesine sahip olanlar yardımcı doçent olamazlar.

Gelişmiş üniversitelerde yardımcı doçentliğe atanmak için adayın doktora, uzmanlık veya yeterlilik belgesine sahip olduğu andan itibaren en az iki yıl süreyle, başka bir yükseköğretim kurumunda araştırmacı, öğretim görevlisi veya uzman olarak çalışması şartı getirilmelidir. Çok yeni üniversiteler belli bir süre için bu kuralın dışında tutulabilir.

(b) Merkezi yabancı dil sınavının geçerliliği süresiz olmalıdır.

(5) Bazı alanlarda yabancı dil şartı aramama eşitlik ilkesine aykırıdır. Yardımcı doçentlik bir akademik kadrodur ve atanan insan artık bir öğretim üyesidir. Böyle birisi 60/100 lük bir yabancı dil bilgisine sahip olmalıdır.

Madde 54: Doçentlik sınavı ve Madde 55: Doçentliğe atama
a) Doktora ve sanatta yeterlilik belgesine sahip olma şartı var. Uzmanlık belgesinin adı geçmiyor.

1 (a) Başvuru için en az 2 yıl süreyle bir yükseköğretim kurumunda değil, üniversitede bilfiil çalışmış olma şartı fıkraya eklenmelidir. Ayrıca, doktora, uzmanlık ve yeterlik belgesine sahip olduktan sonra en az 3–4 yıl geçmiş olmalıdır.

Doçentlik ve profesörlük üniversiteye has olan ve üniversitede ders verme yetkisini kazandıran unvanlardır. Üniversitede bilfiil çalışmamış olanların, kâğıt üzerinde kalan, fiiliyatı olmayan uygulamalarla bu unvanları elde etmeleri ve sonra da en üst yönetici durumuna yükselmeleri engellenmelidir.

(2–4) Doçentlik unvanını kazanma işlemi ilgili başvuru dalında en az 3 profesörün bulunduğu üniversitelerde tamamen ilgili üniversiteye bırakılabilir.

Dil meselesi doktora-uzmanlık-yardımcı doçentlik döneminde çözülmüş olmalı, söz konusu dönemde yurtdışı imkânları sağlanmalı ve son iki yılda yeniden dil sınavı şartı getirilmemelidir. Yani yabancı dil geçerlilik süresine kısıtlama olmamalıdır.

Makale: "Yükseköğretim Kanunu Taslağı Önerisi" Hakkında Görüşlerim (devam)

Prof. Dr. Cafer MARANGOZ

(5) Doçentlik safhasında, halen uygulanan sözlü sınav mutlaka terk edilmelidir. Taslağın son şeklinde 'sözlü' ifadesinin kaldırılmış olması iyi olmuştur. Yurtdışında alınan unvanların denkliği Üniversitelerarası Kurulda ve bu kurula bağlı alt komisyonlarda görüşülerek karara bağlanmaktadır. Hâlbuki yurtdışında doçent unvanı almak için bir dil sınavından başarılı olma ve 5 profesörün karşısında, zaman zaman objektiflikten ve eşitlikten uzak bir sözlü bilim sınavından geçme gibi kıstaslar yoktur.

İlla da bilim sınavı yapılmak isteniyorsa, aynı dönemde aynı dallardan başvuranlar için ortak-merkezi bir yazılı sınav yapılmalıdır. Bu uygulama daha objektif daha eşitlikçi ve daha ekonomik olacaktır. Dosya değerlendirme mevcut şekliyle sürdürülmeli, sonraki işlemleri ilgili üniversite yürütmelidir.

Üniversite doçenti unvanını alanlara kadroya atamada yürütülen işlemler kolaylaştırılmalı ve deneme dersinden başarılı olma şartı getirilmelidir.

Türk yükseköğretiminde standartlar ve standart kadrolar belirlenmeli ve değişen şartlara göre, yani öğrenci sayısına ve gelişen bilim dallarına göre, sürekli olarak yenilenmelidir. Böylece belli bir birimde ve belli şartlar altında profesör, doçent ve yardımcı doçent sayılarının en çok ne kadar olabileceği bilinmelidir.

Madde 56: Profesörlüğe atanma

Maddenin a fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmelidir. Çünkü profesörlük üniversiteye has bir unvandır. Yasa her türlü sulandırmayı önleyecek nitelikte olmalıdır.

a) En az üç yılı üniversitelerde bilfiil olmak üzere, beş yıl süreyle ilgili bilim alanında çalışmış olmak.

Madde 57: Öğretim üyeleri dışındaki öğretim elemanlarının atanması

Araştırma görevliliği için mevcut olan üç kaynak arasında (33a, 50d ve ÖYP) önemli farklılıklar vardır. Söz konusu üç kaynak arasındaki farklılıklar giderilebilir.

Madde 59: Öğretim elemanı yetiştirme

(7–8) Yurtdışına lisansüstü eğitim yapmak üzere herhangi bir üniversiteye değil, söz konusu alanda dünyanın en iyisi veya en iyilerinden biri (ilk 10 gibi) olan üniversitelerin en iyi bölümlerine öğrenci gönderilmelidir. Akseptans bulma işini tamamen aracı kurumlara veya gidecek öğrenciye bırakmamak gerekir. Dışarıya gidenlerin birer lokomotif bilim insanı olarak geri dönmelerini sağlayacak önlemler alınmalıdır.

Madde 70 Siyasi partilere üyelik

Sadece siyasi partilerdeki görev süresince değil, görev süresi bittikten sonra da 4 yıl süreyle Yükseköğretim Kurulunda ve yükseköğretim kurumlarında idari görev alamama kuralı getirilmelidir.

Madde 71–73: Mali hükümler

Türkiye Avrupa birliği ülkeleri ve aday ülkeler arasında üniversitelerine en az mali otonomi tanımaktadır. Yunanistan ile Litvanya da hemen hemen aynı durumdadır. Taslakta önerilen hükümler mali otonomi için yeterli değildir.

Madde 74: Döner sermaye

Madde metni çok uzundur. Bazı hükümler yönetmeliklere bırakılmalıdır.

Madde 77: Disiplin

(f) 'Yıldırıcı' veya 'bezdirici' şeklindeki ifadeler sübjektiftir. Bunlarla 'taciz' veya hakaret kastediliyorsa, objektif olarak belirtilmelidir.

Genel Değerlendirme ve Eksiklikler

(a) Yasada yükseköğretim ile hükümet arasındaki fonksiyonel bağı değerlendiren ve tanımlayan bir madde yok. YÖK'ün ilgili bakanlıkla olması gereken ilişkisine dair bir ifade yok. Bu önemli bir eksikliktir.

(b) Akademik eleman bakımından tamamen içten beslenmeyi azaltacak yeterli hüküm yok. (c) Yükseköğretim kurumları arasında hareketliliği (mobilizasyon) teşvik edecek yeterli hüküm yok.

(d) Meslek üniversiteleri veya mesleki eğitim ağırlıklı üniversiteler konusunda hüküm yok. (e) Standart kadro uygulamasına geçişi sağlayacak bir hüküm yok. Bir anabilim dalının veya bir birimin ders yükü, öğrenci sayısı ve araştırma kapasitesi esas alınarak standart öğretim üyesi kadrosu belirlenmeli; ancak kıstaslar değiştiğinde kadro artırımı yapılmalıdır.

(f) Yönetmeliklere bırakılabilecek bazı hususlar detaylandırılmıştır. Örnek: 8, 14, 29,36 ve 69. Maddeler. Hâlbuki zamanla doğacak yeni ihtiyaçlar olabilir. Yasayı değiştirmek kolay değil. Yönetmelikleri değiştirmek kolaydır.

(g) Akademik yarışı hızlandıracak, birinci sınıf üniversite olma çabasını ve mükemmeliyet merkezleri oluşturma çalışmalarını teşvik edecek hükümler yetersizdir.

(h) Aynı süre içinde yükseköğretimin üst yönetimiyle ilgili birden fazla kurulun (YÖK, konsey, rektörlük, dekanlık gibi) üyesi olabilme yolu kapatılmalıdır.

(i) Fikri mülkiyet hakları güvence altına alınmalıdır.

(j) Türkçe yayınların akademik değerlendirmelere olan katkısı artırılmalıdır.

(k) Özel-vakıf üniversitelerin, yurtiçi ve yurtdışında bilim insanı-akademisyen yetiştirme yükümlülüğü olmalıdır.

(l) Üniversite ile mezunlar arasında olması gereken çok boyutlu irtibatın yasal temeli olmalıdır.

(m) Yabancı öğretim üyesi istihdamının yasal temeli bulunmalıdır.

YÜKSEKÖĞRETİM İLE İLGİLİ ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ ÖNERİSİ

1- Hem Avrupa Birliği ülkelerinin hem de OECD üyesi diğer bazı önemli ülkelerin anayasalarında YÖK benzeri bir kuruluş olmadığı gibi, rektör seçimi veya rektörün atamasıyla ilgili ifadeler de yoktur. Bu nedenle YÖK ve yükseköğretimle ilgili olan 130, 131.ve 132. maddeler anayasadan tamamen çıkarılmalıdır. YÖK üyelerinin ve rektörlerin seçilmelerine veya atanmalarına ait anayasada bir hüküm bulunmamalıdır.

2- Üniversite özerkliği hakkında anayasada bir hüküm bulunmalıdır. En azından "üniversiteler yasalar çerçevesinde özerktirler" şeklinde genel bir ifade anayasada yer almalıdır. Yükseköğretim üst kuruluşlarının yapı, görev ve organizasyonu, çıkarılacak yeni "Yükseköğretim Yasası" ile diğer ilgili yasalarda tanımlanmalıdır. Bu yasalarda üniversite özerkliği ile sorumluluk ve hesap verebilirlik dengelenmelidir.

Prof. Dr. Cafer MARANGOZ
(ÜAK Üyesi)
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, SAMSUN
E posta: caferm@omu.edu.tr
Tlf: 0505 524 93 50